

Sygn. akt III KS 26/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Jolanta Grabowska

w sprawie **J. W.** oskarżonego z art. 280 § 1 k.k. i innych,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2022 r.,
skargi Prokuratora Rejonowego w C.,
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 4 października 2021 r., sygn. akt VI Ka [...],
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w C.,
z dnia 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K [...],
uznał oskarżonego J. W. za winnego popełnienia przestępstw:

- I. zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia, tj. czynu z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku);
- II. zarzucanych mu w pkt II od 1 do 10 aktu oskarżenia i w pkt III aktu oskarżenia, tj. czynów z art. 279 § 1 k.k., za które przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku);
- III. zarzucanego mu w pkt IV aktu oskarżenia, tj. czynu z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., za który wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III wyroku);
- IV. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce orzeczonych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IV wyroku);
- V. na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł o obowiązku naprawienia szkody (pkt V wyroku).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w C. wniósł prokurator Prokuratury Rejonowej w C., który zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, zarzucając:

- I. obrazę przepisu prawa materialnego - art. 64 § 1 k.k. - poprzez jego pominięcie w pkt. II sentencji wyroku w podstawie wymiaru kary w opisie czynu, kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu J. W. czynu z art. 279 § 1 k.k.,
- II. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 91 § 2 k.k. poprzez jego pominięcie w pkt. IV wyroku w opisie czynu oraz w kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonego J. W. czynu z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.,

Podnosząc takie zarzuty szczegółowo opisane w apelacji prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II wyroku poprzez zastosowanie w opisie czynu oraz w jego kwalifikacji prawnej art. 64 § 1 k.k. oraz w pkt. IV wyroku poprzez zastosowanie w opisie czynu oraz w kwalifikacji prawnej art. 91 § 2 k.k. Skarżący wniósł nadto o utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy w pozostałej części.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 4 października 2021 r., sygn. akt VI Ka [...], uchylił zaskarżony wyrok i sprawę J. W. przekazał Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w C., zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucając:

„naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uznanie istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i uchylenie orzeczenia Sądu I instancji”.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna, co skutkowało uchyleniem wyroku Sądu odwoławczego w całości i przekazaniem sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w trybie opisanym w art. 539e k.p.k.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. skarga może być wniesiona od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania. Powodem wniesienia skargi może być jedynie naruszenie przez sąd odwoławczy art. 437 k.p.k. lub uchybienie stanowiące jedną z bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Zakwestionowanie przez skarżącego wyroku Sądu odwoławczego wynikało z podniesionego w skardze zarzutu obrazy art. 437 § 2 k.p.k. ze względu na błędne przyjęcie, że Sąd I instancji był niewłaściwie obsadzony.

Treść art. 437 § 2 k.p.k. zezwala Sądowi odwoławczemu przekazać sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania jedynie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Sąd odwoławczy z urzędu stwierdził w sprawie naruszenie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. ze względu na niewłaściwą obsadę sądu. Postawienie w skardze zarzutu naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w związku z art. 439 § 1 k.p.k. wymagało od Sądu Najwyższego dokonania oceny, czy rzeczywiście zaistniało uchybienie o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, które uzasadniało wydanie przez Sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego.

Sąd Najwyższy, co do zasady podziela argumenty przedstawione w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego. Sąd Okręgowy w S. stwierdził bowiem, że w składzie Sądu wydającego wyrok w I instancji zasiadała sędzia J. B., powołana na urząd sędziego w dniu 25 kwietnia 2021 r. na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. i zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3). Sąd odwoławczy prawidłowo dostrzegł wątpliwość co do tego, czy można w takim wypadku twierdzić o spełnieniu przez ten sąd wymogu bezstronności, niezależności i niezawisłości w rozumieniu konstytucyjnym, konwencyjnym oraz w perspektywie zgodności z prawem Unii Europejskiej. Trafnie również przywołano w tym zakresie orzecznictwo wskazujące na wadliwość procesu powoływania sędziów w Polsce w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.

Stanowisko Sądu odwoławczego w zakresie wadliwości obsady Krajowej Rady Sądownictwa po nowelizacji z 2017 r. zostało potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22, w której stwierdzono m.in., że „Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.”.

W cytowanej uchwale wskazano ponadto, że jedną z najważniejszych konsekwencji wadliwości obsady Krajowej Rady Sądownictwa po 2017 r. jest „obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości i bezstronności” sędziego powołanego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa w nowym kształcie. Za przedmiot kontrowersji można uznać jednak to, na czym w poszczególnych postępowaniach karnych ma polegać owo obalenie domniemania niezawisłości i bezstronności. W uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt BSA I-4110-1/20) uznano, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. może zachodzić wówczas, gdy wadliwość procesu powoływania prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w

rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ale jedynie „w konkretnych okolicznościach”. To zaś uzasadniać powinno przeprowadzenie *in concreto* testu niezawisłości i bezstronności.

W cytowanej uchwale z 2 czerwca 2022 r. Sąd Najwyższy dostrzegł, że taki skutek wadliwości powołania na stanowisko sędziego był przedmiotem kontrowersji. Potwierdził jednocześnie, że w przypadku konieczności zbadania wpływu wadliwości powołania na urząd sędziego sądu powszechnego na zachowanie minimalnego standardu niezawisłości i bezstronności obligatoryjne staje się przeprowadzenie oceny za pomocą testu (którego kryteria Sąd Najwyższy omówił w uchwale na s. 28-29). Innymi słowy, mimo wadliwości procedury powołania sędziów na mocy znowelizowanej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz wynikającego z niej obalenia domniemania bezstronności, konieczne jest stwierdzenie *in concreto*, z uwzględnieniem szeregu okoliczności składających się na test, że sąd z jego udziałem jest nieprawidłowo obsadzony. Sąd Najwyższy wyraźnie podkreślił, że „brak [jest] podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przez Krajową Radę Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”. Jednocześnie sąd odwoławczy, o ile poweźmie wątpliwość co do instytucjonalnej bezstronności sędziego, powinien przeprowadzić test, którego wyniki należy przedstawić w uzasadnieniu sporządzanego orzeczenia.

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy, jak już wskazano, trafnie zrekonstruował argumenty dotyczące wadliwości składu Krajowej Rady Sądownictwa działającej od 2018 r. Nie budzi ponadto zastrzeżeń Sądu Najwyższego wykazanie instytucjonalnego naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, który Sąd odwoławczy szeroko omówił, w szczególności odwołując się do orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Rzecz jednak w tym, że Sąd odwoławczy w uzasadnieniu nie wskazał *in concreto*, że sędzia J. B. nie spełnia minimum

standardu niezawisłości i bezstronności. Skuteczne wykazanie nienależytej obsady sądu zakładałoby wskazanie np. na jawny lub tajny sposób obrad KRS w zakresie kandydatury, opinię zgromadzenia ogólnego sędziów danego sądu, porównanie osiągnięć kandydata z osiągnięciami kontrkandydatów, drogę awansu sędziego (zob. szerzej uchwałę SN z dnia 2 czerwca 2022 r. sygn. akt I KZP 2/22).

Skoro zaś nie zostało w niniejszej sprawie wykazane, że sędzia w składzie Sądu I instancji nie spełnia omówionego standardu, to nie jest możliwe przyjęcie *a priori* zaistnienia na etapie pierwszoinstancyjnym uchybienia opisanego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Na marginesie należy wszak zwrócić uwagę, że wątpliwości co do prawidłowości obsady Sądu I instancji skutkujące uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sąd odwoławczy powziął w dniu 4 października 2021 r., tj. przed rozstrzygnięciem przez Sąd Najwyższy w dniu 2 czerwca 2022 r. w drodze uchwały składu siedmiu sędziów zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy (sygn. akt I KZP 2/22).

W związku z powyższym należało uchylić wyrok Sądu odwoławczego oraz przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym przez Sąd Okręgowy w S..

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w wyroku.